

Bana ba Congo

Handleiding voor de leerkracht

BANA BA CONGO

VOORAF

DANK JE WEL...

Deze “Bana ba Congo” kon maar tot stand komen met de hulp van velen. Hieronder wil ik alvast enkele onmisbare pionnen bedanken.

Jeanne Bilonda, Cédric Van De Water en de rest van de familie: bedankt, omdat jullie echt alles ter beschikking stelden om dit project te doen slagen: jullie levensverhaal, kennis, acteertalenten, huis, gastvrijheid, ...

Juf Lieve, juf Miet en de twee vijfdes van de VBS Geel Ten Aard: bedankt, omdat jullie onze proefkonijnen wilden zijn. Bedankt voor het nalezen, voor de tips, voor jullie tijd.

René Thielemans: bedankt voor de hulp bij het ombouwen van het project van de derde graad naar de tweede graad.

Ellie Lefèvre, Agnes Bouwen en Raymond De Block: bedankt omdat jullie hele vrachten met spullen uit Afrika meebrachten.

COLOFON

Concept: Inne Stynen, Greet Daems
Vormgeving: Myriam De Houwer, Peter Vanhove
Film: Stijn De Ghein
Muziek: Floris en Werner Crève, Ilse Jacobs
Illustraties: Inge Swinnen
Foto's: Jos Verhoogen

BANA BA CONGO

VOORSTELLING

Doelgroep

Het educatief pakket ‘Bana ba Congo’ is uitgewerkt voor leerlingen van de tweede en derde graad van het basisonderwijs.

Duur

Minimumduur: 3 dagdelen

Ideale duur: 1 week

Dit pakket bestaat uit drie delen:

1. Klassikaal
2. Hoekenwerk
3. Dramatisering van het verhaal
4. Afsluiter

Verloop van de activiteiten: een overzicht

Deel 1: Klassikaal

De lln maken via een video kennis met de hoofdpersonages (Cédric, Chicco, Veronique en François). Ze worden hier ondergedompeld in allerlei Congo-weetjes.

Doorheen de hoofdpersonages zijn 3 thema’s geweven: leven in de stad Kinshasa, meisje zijn in het dorp Bongo en naar school gaan in Congo.

Deel 2: hoekenwerk:

Aan elk van de 4 hoofdpersonages zijn 2 hoeken gekoppeld. Deze diepen de thema’s inhoudelijk uit.

Deel 3: dramatisering van het verhaal “Veroniques geheim-pje”:

Met behulp van de authentieke Congolese voorwerpen uit de koffer, beelden de lln het verhaal scène per scène uit.

Deel 4: afsluiter

De lln nemen zelf het heft in handen bij de afsluiter. Wordt het een toonmoment? Voor wie? Hoe? Wanneer? In elk geval: leerlingenparticipatie troef!

Schematische voorstelling van het project:

	inleiding	Thema 1	Thema 2	Thema 3
	Cédric	Chicco Kinois	Meisje Veronique	François school
DEEL 1 klassikaal	vriendenboekje Video Cédric vriendenboekje	Cd wie is chicco? vriendenboekje	Verhaal Veroniques geheimpje vriendenboekje	Dagboek-verhalen vriendenboekje
DEEL 2 Hoeken	hoek 1 stamboospel (cd-rom)	hoek 3 fotospel Kinshasa- New York	hoek 5 heb jij goed gekeken? dia’s	hoek 7 Olobaka Lingala? (taallesje)
	hoek 2 congo-weetjes: wereldkaart	hoek 4 marktkraampje	hoek 6 vrouwen/mannentaken	hoek 8 Filmpje: naar school
	Snel-klaar-hoek: spelletjes Bal maken			
DEEL 3 klassikaal	Dramatisering “Veroniques geheimpje”			
DEEL 4	Toonmoment			

BANA BA CONGO

VOORSTELLING

Opzet van het project

De gezegdes “On se débrouille” (we trekken onze plan) of “on se démerde” (we halen ons uit de stront) typeren het leven in Congo. We hebben ervoor gekozen om dat begrip als rode draad doorheen het project te laten lopen. Het dagelijks leven in Congo, ook van kinderen, toont deze “plantrekkerij” uitstekend. We vertrekken vanuit het leven van Cédric. Hij woont in Herentals, heeft een Congolese moeder en een Vlaamse vader. Zijn zoektocht naar zijn roots legt de link tussen de twee werelden.

Naast Cédric kozen we er ook voor om drie Congolese kinderen uit verschillende milieus op een realistische manier voor te stellen: Chicco uit Kinshasa, en Véronique en François uit het dorp Bongo. Zij halen elk een ander aspect aan van het leven in Congo. Het eerste doel van deze verschillende personages is Congo in al zijn verscheidenheid voor te stellen. Een groot deel van de wereldbevolking leeft in een of andere stad. Dat is ook in Congo. Dat wil echter niet zeggen dat we het platteland uit het oog mogen verliezen. De verscheidenheid in een land tonen is ook de manier bij uitstek om stereotypering te voorkomen. Uiteraard kunnen naast deze drie kinderen nog duizenden anderen geplaatst worden. Congolese kinderen in je klas zullen zich misschien niet helemaal herkennen in de kinderen die hier voorgesteld worden. In dat geval is het belangrijk hun verhaal naast dat van de drie anderen te plaatsen (alleen als zij dat zelf wensen).

Doelstellingen

Waarden en houdingen

De leerlingen benaderen mensen van andere culturen met respect, interesse en openheid.

De leerlingen kunnen zich inleven in de leefwereld van leeftijdsgenoten in een andere cultuur en voelen zich verbonden met hen.

De leerlingen kunnen verschillen en gelijkenissen tussen Congo en België op een open en respectvolle manier benoemen.

Vaardigheden

De leerlingen kunnen onterechte veralgemeningen over landen in een ander cultuurgebied doorprikken.

De leerlingen kunnen consumptiegedrag en comfort op eigen niveau kritisch bevragen.

Kennis en inzicht

De leerlingen kunnen met voorbeelden aantonen dat er steeds meer onderlinge afhankelijkheid is tussen alle landen.

BANA BA CONGO

VOORSTELLING

Eindtermen

Wereldoriëntatie

De leerlingen kunnen

- 1.9. het verband illustreren tussen de leefgewoonten van mensen en het klimaat waarin ze leven.
- 4.3. met een zelf gekozen voorbeeld het nut en het belang aangeven van een collectieve voorziening, waarvoor de overheid zorg draagt.
- 4.4. illustreren dat welvaart zowel over de verschillende landen in de wereld als in België ongelijk verdeeld is.
- 4.8. illustreren dat de verschillende sociale en culturele groepen verschillende waarden en normen bezitten.
- 6.2. in praktische toepassingsituaties op een gepaste kaart en op de globe de evenaar, de polen, de oceanen, de landen van de E.U. en de werelddelen opzoeken en aanwijzen.
- 6.9. aspecten van het dagelijks leven in een land van een ander cultuurgebied vergelijken met het eigen leven.

Muzische Vorming

De leerlingen kunnen

- 1.2. door betasten en voelen (tactiel), door kijken en zien (visueel) impressies opdoen, verwerken en erover praten.
- 2.2. improviseren en experimenteren, klankbronnen en muziekinstrumenten uittesten op hun klankwaarde en in een muzikaal (samen)spel daarvan gebruik maken.
- 2.3. openstaan voor hedendaagse muziek, muziek uit andere tijden, andere landen en culturen.
- 3.3. geconcentreerd luisteren naar een gesproken tekst (verteld of voorgelezen) en die mondeling, schriftelijk, beeldend of dramatisch weergeven.
- 3.4. spelvormen in een sociale en maatschappelijke context hanteren.
- 6.5. respect betonen voor uitingen van leeftijdsgenoten, behorend tot eigen en andere culturen.

Sociale Vaardigheden

De leerlingen kunnen

- 1.2. in omgang met anderen respect en waardering opbrengen.
- 1.6. kritisch zijn en een eigen mening formuleren.
2. in functionele situaties een aantal verbale en niet-verbale gespreksconventies naleven.
3. samenwerken met anderen, zonder onderscheid van sociale achtergrond, geslacht of etnische origine.

Deel 1

KLASSIKAAL KLASSIKAAL

Duur: 30 minuten

Materialen:

- Lege blaadjes “vriendenboekje”, per leerling 1 gekopieerd
- Foto van iedere leerling of tekenerief
- Video “Fufu met stoofvlees”
- verder in te vullen blaadje “vriendenboekje Cédric”

Zelf te voorzien materiaal:

- Video en TV

KENNISMAKING

Cédric: fufu met stoofvlees

Lesverloop:

1. Vriendenboekje

De leerlingen vullen een invulblaadje van het vriendenboekje in.

De leerlingen plakken een foto of maken een tekening van zichzelf op dit blaadje.

2. Video

Vooraf:

Vertel de leerlingen dat ze een korte video zullen bekijken. Ze gaan allerlei gegevens uit die video later nog moeten gebruiken. Het is dus belangrijk dat ze goed op de volgende dingen letten:

1. Alle gegevens over het land Congo
2. Alle gegevens van Cédric om een vriendenboekje te kunnen invullen
3. De namen en gezichten van de familieleden van Cédric.

De leerlingen bekijken de video

Meer info over de video zelf: zie hieronder

3. Cédrics vriendenboekje

De leerlingen proberen zo volledig mogelijk een vriendenboekblaadje in te vullen.

Fufu met stoofvlees: de video :

In deze video, die 10 minuten duurt, maken de leerlingen eerst kennis met Cédric Van De Water, een Vlaamse jongen van 11 met een Congolese mama. Hij gaat op zoek naar zijn roots-langs-moeders-kant. Zo komt hij te weten dat hij nog heel wat familie heeft in Congo. Hij raakt geboeid door de verhalen die zijn mama hem vertelt

Verder komen ook allerlei wetenswaardigheden over Congo aan bod: wie is de president, hoeveel talen spreekt men er, enz.

THEMA 1:

*Chicco, de Kinois**

Duur: 25 minuten

Materialen:

Cd "wie is Chicco?"

meeleesteksten

Aan te vullen vriendenboekje-blaadje van Chicco

Zelf te voorzien materiaal:

Cd-speler

CD: Wie is Chicco?

De leerlingen beluisteren de tekst en het liedje over het leven van Chicco in Kinshasa.

Aan de hand hiervan vullen ze het vriendenboekje van Chicco aan.

* een inwoner van Kinshasa, noemt men een Kinois. (uitspraak: kienwà)

THEMA 2:

Veronique, een meisje uit Bongo

Duur: 25 minuten

Materialen:

Verhaal: "Véroniques geheimpje"

Leeg vriendenboekje-blaadje Véronique

Verhaal 'Veroniques geheimpje'

De leerlingen luisteren naar het verhaal 'Veroniques geheimpje'. Het verhaal werpt een blik op de dagtaken van Veronique, een tienjarig meisje uit het dorp Bongo. Deze taken zijn representatief voor vele meisjes van die leeftijd in Bongo.

De leerlingen vullen het vriendenboekje van Veronique aan.

THEMA 3:

François gaat naar school

Duur: 25 minuten

Kan langer duren indien je ervoor kiest om een liedje of affiche te maken

Materialen:

Per leerling een invulblaadje "naar school in Bongo"

3 dagboekfragmenten, gekopieerd per leerling

Aan te vullen vriendenboekje-blaadje van François

Eventueel: materiaal om een affiche te maken

De leerlingen lezen de 3 dagboekfragmenten van Veronique, François en Marie.

De leerlingen vullen het vriendenboekje van François aan.

De leerlingen vullen het invulblaadje "naar school in Bongo" in. De leerkracht geeft de oplossingen en bespreekt (zie bijlage op volgende pagina)

Eventueel: de leerlingen maken een liedje of affiche over "alle meisjes naar school!"

BESLUIT:

Klas-vriendenboekje

Duur: 15 minuten

Materialen:

Vriendenboek-blaadjes van leerlingen en van de 4 personages.

De vriendenboek-blaadjes van de 4 personages worden gelezen. De leerlingen vergelijken de verschillende rubrieken met hun eigen blaadjes. Gelijkenissen tussen leerlingen onderling en leerlingen-personages worden in de verf gezet.

Alles wordt gebundeld tot een klas-vriendenboekje.

Oplossingen: Naar school in Bongo

Stel je eens voor:

Je gaat naar buiten en komt op straat 20 jongens en 20 meisjes tegen. Je stelt aan allemaal dezelfde vraag: “Kan jij naar de lagere school gaan?”

Hoeveel jongens zullen er “ja” antwoorden? 20

Hoeveel meisjes zullen er “ja” antwoorden? 20

Stel je nu eens voor dat je datzelfde doet in Bongo.

Hoeveel jongens zullen er “ja” antwoorden, denk je? 14

Hoeveel meisjes zullen er “ja” antwoorden, denk je? 6

Suggestie vragen: Naar school in Bongo

- Wat vinden François, Marie en Veronique van de huidige situatie?
- Wat vinden jullie van de situatie?
- Hoe komt het volgens jullie dat er zo weinig meisjes naar school gaan in Bongo?
- Ben jij blij dat je naar school mag/moet gaan? Waarom wel/niet?
- Waarom is onderwijs zo belangrijk? Wat gebeurt er met kinderen die niet naar school kunnen?
- Marie zegt dat ze later minister van onderwijs wordt. Wat kan die minister doen voor de kinderen in Bongo?
- Maak een liedje of affiche om de meneer die nu minister van onderwijs is in Congo, te vragen meer meisjes naar school te sturen.

Deel 2

HOEKENWERK

HOEKENWERK

PRAKTISCHE WENKEN

voor het hoekenwerk

Wat?

Het hoekenwerk bouwt voort op de informatie die de kinderen in het klassikale deel kregen.

De 4 personages zijn de hoofdfiguren van dit hoekenwerk. Voor elk personage zijn 2 hoeken voorzien om een thema verder uit te werken:

Cedric: Congo algemeen

Chicco: leven in Kinshasa

Veronique: een meisje in het dorp Bongo

François: naar school gaan in Congo

Groepjes en doorschuiven

De leerlingen worden in minimum 3, maximaal 8 groepjes verdeeld.

Wil je CLIM-mig * werken, dan maak je zoveel mogelijk groepjes van 5 leerlingen.

Idealiter zouden alle groepjes alle hoeken moeten passeren. Dan moet je 8 doorschuifrondes organiseren van ongeveer 20 minuutjes. Voor groepjes die er minder lang over doen, voorzien we 2 snel-klaar-hoeken.

Heb je minder tijd, dan kan je de doorschuifrondes beperken. Voorzie dan wel de tijd om de leerlingen aan elkaar te laten uitleggen en tonen wat zij in hun hoek (en) ontdekten. Zo komen alle leerlingen over alle Congo-personages iets te weten.

Opbouw van de hoeken

Er zijn doe-kaarten voorzien om de leerlingen zelfstandig te laten werken. Dit zijn stappenplannen die de leerlingen kunnen volgen. Als ieder groepje duidelijk weet met welke doe-kaart ze wanneer moeten beginnen, zal het hoekenwerk vlot verlopen.

Taakgericht groepswork en CLIM *

Om het geheel vlot te laten verlopen, raden we aan om de kinderen binnen de groepjes taken te laten verdelen.

We maken er dan een taakgericht groepswork van. Dat kan via de rollen die wij voorstellen. Zij zijn gebaseerd op het werken met CLIM*.

Het staat je natuurlijk vrij om andere rollen te gebruiken. Vooral als je klas al gewoon is om met rollen te werken, pas je beter de gewone manier van werken toe. Werken met de axenroosdieren kan hier bijvoorbeeld ook perfect.

* CLIM staat voor *Coöperatief Leren in Multiculturele groepen*. De CLIM-methode werd uitgewerkt door de organisatie *Steunpunt ICO* die volop bezig is met onderwijsvernieuwing. De methode sluit aan bij een evolutie die zich voordoet binnen het onderwijs: terwijl de leerling vroeger gezien werd als een leeg blad dat de leerkracht met zijn/haar kennis volschreef, wordt nu steeds meer uitgegaan van een participatiemodel. De leerlingen krijgen de kans hun kennis zelf te vergroten door samen te werken. De leerkracht krijgt meer en meer de rol van mediator en begeleidt de leerlingen in hun zoektocht naar de nodige kennis, vaardigheden en attitudes.

PRAKTISCHE WENKEN

voor het hoekenwerk

Materialen:

Uitlegkaartjes van de verschillende rollen
Badges met verschillende rollen
Cd-rom: doorschuifstelsysteem

Wat is CLIMmig werken?

CLIMmig werk je als je je baseert op de CLIM-methode. In deze vorm van taakgericht groepswork werken de leerlingen in **groepjes van (liefst) 5** samen om nieuwe leerstof te verwerken.

Elke leerling heeft een eigen functie binnen het groepswork: **organisator, materiaalmeester, verslaggever, planner en bemiddelaar** (bij groepjes van 4 valt deze laatste rol weg).

De leerlingen krijgen een gekleurd kaartje met de roluitleg. Er hoort een badge bij in de overeenkomstige kleur. Zo kan de leerkracht meteen zien wie welke rol heeft. Deze kaartjes en badges worden uitgedeeld vóór de doekarten worden uitgedeeld.

Het is best dat de leerkracht de groepen indeelt zodat er **heterogene groepen** (qua niveau en qua status in de klas) worden samengesteld. De bedoeling is dat kinderen aangesproken worden op de verschillende vaardigheden en intelligenties die ze hebben.

Bepaal ook of de rollen gedurende het hele hoekenwerk dezelfde blijven of dat de leerlingen **roteren over de verschillende rollen**. In dat geval kan je dat best opnemen in een doorschuifschema per groepje. Je kan hiervoor de voorbeeldschema's die je op de cd-rom "Doorschuifstelsysteem" vindt, aanpassen aan uw klassituatie en afprinten per groepje.

Kinderen aan de slag in CLIM

TAAKGERICHT GROEPSWERK:

De rollen

De rollen

Organisator

- Je let erop dat iedereen meedoet en de kans krijgt om iets te zeggen.
- Als jullie iets met elkaar bespreken, mag jij zeggen wie aan de beurt is om te praten.
- Jij vraagt elke leerling in de groep of hij/zij begrijpt wat er moet gebeuren.
- Als je merkt dat dit niet zo is, vraag je de groep even te stoppen en geef je uitleg.
- Als niemand in de groep het antwoord weet, roep jij de juf/meester.

Materiaalmeester

- Je mag van je plaats lopen om de spullen te pakken die je groepje nodig heeft
- Als het werk moet ingeleverd worden, doe jij dat.
- Je zorgt ervoor dat al het materiaal weer op zijn plaats wordt teruggelegd.

Verslaggever

- Jij schrijft het antwoord van de groep op.
- Je bespreekt met de groep waarover je verslag zal uitbrengen.
- Jij vat de opdracht kort samen om het verslag voor de klas voor te stellen.
- Bij de nabespreking mag jij namens de groep vertellen wat jullie gedaan hebben en hoe jullie hebben samengewerkt.
- Je organiseert de voorstelling en zorgt ervoor dat iedereen hierbij een taak heeft.

Planner

- Je maakt een tijdsindeling voor het geplande werk.
- Je zorgt ervoor dat de groep gewaarschuwd wordt als ze teveel tijd besteedt aan één onderdeel van de taak.
- Je houdt de toegestane tijd in het oog en je geeft tijdig het signaal om te stoppen.

Bemiddelaar

- Je moedigt de leerlingen in je groepje aan om goed mee te doen en met elkaar samen te werken.
- Je moedigt de leerlingen in je groepje aan elkaar te helpen.
- Je geeft de leerlingen in je groepje een complimentje als ze iets goed doen.
- Je let erop dat niemand afgekraakt wordt.

KENNISMAKING

Cédric: fufu met stoofvlees

Duur: 20 minuten

Materialen:

Doe-kaart “stamboomspel”

Cd-rom “stamboomspel”

Zelf te voorzien materiaal:

Computer met cd-

romstation

Duur: 20 minuten

Materialen:

Doe-kaart “Congo-weetjes”

Wereldkaart-poster

Bijhorende velcro-kaartjes

Kleine ingevulde wereld-

kaart

Hoek 1: Cédrics stamboom

De leerlingen maken met de cd-rom een stamboom van Cédric. Zo komen ze tot de conclusie dat Chicco, Veronique en François familie zijn van Cédric

Hoek 2: Congo-weetjes

De leerlingen hangen de velcro-kaartjes op de juiste plaats op de poster.

Wie goed heeft gekeken naar de video, kan de meerkeuze-vragen, vlot beantwoorden. De vragen gaan over de grootte, de hoofdstad, het klimaat, ... van Congo.

Als ze alle kaartjes hebben gehangen, kunnen ze controleren op de kleine ingevulde wereldkaart.

THEMA 1:

*Chicco, de Kinois**

Duur: 20 minuten

Materialen:

Doe-kaart “fotospel”

Foto's Kinshasa–New York

Verbetersleutel (kaartje in envelop)

Sorteerblad A4

Duur: 20 minuten

Materialen:

Doe-kaart “marktkraam”

Kaft “foto marktkraam in Kinshasa”

Marktkraamgerief: doek, metalen kommetje, zakjes zout, zakjes koffie, zepen allerlei, waspoeder, teen-slippers

Congolees geld

Blad “wakosta?”

Hoek 3: Fotospel New York–Kinshasa

Allerlei foto's liggen klaar. De leerlingen sorteren de foto's: welke zijn foto's uit Kinshasa–welke uit New York?

Verbetersleutel: de foto's met de nrs 3,7 en 11 komen uit New York. Alle andere zijn foto's uit Kinshasa.

Hadden ze verwacht dat dit ook een deel van Afrika was?

Hoek 4: Marktkraampje

De leerlingen bouwen via een kijk- en luisteropdracht een marktkraampje na met de voorwerpen uit de koffer. De leerlingen berekenen wat ze allemaal zouden kunnen kopen met een loon van 1 dag.

Ze komen zo tot de conclusie dat het leven in Kinshasa duur is.

* een inwoner van Kinshasa, noemt men een Kinois. (uitspraak: kienwà)

THEMA 2:

Veronique, een meisje uit Bongo

Duur: 20 minuten

Materialen:

5 diakijkertjes

10 dia's

Doe-kaart "heb jij goed gekeken?"

Invulblaadje "heb jij goed gekeken?"

Duur: 20 minuten

Materialen:

Doe-kaart "mannen- en vrouwentaken"

24 dagtaak-kaartjes

Klok-draaischijf

Plakkaatjes Veronique,

François, tata en mama

puntstaafjes

Hoek 5: Heb jij goed gekeken?

De leerlingen krijgen 10 dia's te zien, allemaal in een diakijkertje. Per dia mogen ze even goed kijken. De dia's worden weggelegd.

Daarna worden er allerlei vraagjes gesteld over details op de dia's.

Antwoordenblad op volgende pagina

Hoek 6: vrouwen- en mannentaken

Aan de hand van een spelletje met een klok-draaischijf komen de leerlingen tot het dagverloop van 4 personen (mama en papa, Véronique en François)

Via vraagjes beseffen de leerlingen dat er vrouwen- en mannentaken zijn, en dat vrouwen in Afrika wel heel lange werkdagen hebben.

THEMA 3:

François gaat naar school

Duur: 20 minuten

Materialen:

Doe-kaart "Olobaka Lingala?"

Lessenrooster François

Cd "Olobaka Lingala"

Meeleesteksten "olobaka

Lingala?"

Lei en krijt

Zelf te voorzien materi-

aal: cd-speler

Duur: 20 minuten

Materialen:

Doe-kaart "filmpje: naar school"

Dvd of video "naar school"

Zelf te voorzien materi-

aal: dvd- of videorecorder

en tv

Hoek 7: Olobaka Lingala?

De leerlingen vergelijken het lessenrooster van François met dat van zichzelf. Ze komen te weten dat de lessen bij François in het Frans worden gegeven en dat hij ook Lingala leert.

De leerlingen leren enkele woordjes Lingala

Hoek 8: filmpje: naar school

De leerlingen kijken naar een filmpje over naar school gaan in Congo. Ze bespreken met elkaar ahv vragen wat ze allemaal gezien hebben.

THEMA 2:

Veronique, een meisje uit Bongo

Invulblaadje: Heb jij goed gekeken?

- Dia 1: Welke kledij draagt de papa van Veronique bij het maken van bakstenen?
 Een short en een T-shirt
 Een short zonder T-shirt
- Dia 2: Welke schoenen draagt Zaina tijdens het wassen van de baby?
 Sportschoenen
 Teenslippers
- Dia 3: François maakt een hek. Wat zie je op de achtergrond?
 Struikgewas en een grote boom
 Struikgewas en een huis in de verte
- Dia 4: Eén meisje draagt een armbandje tijdens het stampen van de maïs. Welke kleur heeft deze armband?
 Blauw
 Oranje
- Dia 5: In hoeveel kommen wordt het eten bewaard?
 2
 3
- Dia 6: Twee kinderen zijn maniok aan het bereiden. Hoeveel kinderen zie je op de achtergrond?
 Niemand
 2
- Dia 7: Welke kleur heeft de broek van de jongen die de paraplu vasthoudt?
 beige
 rood
- Dia 8: Ebele is aan het bikkelen. Waar speelt de kleine jongen mee naast haar?
 Ook met steentjes
 Met een zonnebril
- Dia 9: Deze vrouwen zijn aan het werken op het land. De zon schijnt er heel hard. Met hoeveel zijn ze?
 3
 5
- Dia 10: Vier meisjes gaan water halen. Wat nemen ze daarvoor mee?
 3 meisjes een gele bidon, 1 meisje een emmer
 ze hebben allemaal een gele bidon

ALGEMEEN:

Snel-klaar-hoek

Duur: wisselend, zo lang je zelf wil

Materialen:

Spel-uitleg “ende”
Ende-spelbord
Spel-uitleg “okwe”
Zakje met steentjes
Spel-uitleg “wari”
Wari-spelbord
Zakje met schelpjes

Snel-klaar-hoek: Afrikaanse spelletjes

Leerlingen die al klaar zijn met hun hoek, en die de “lege” hoeken al gepasseerd zijn, kunnen zich bezig houden met het spelen van enkele Afrikaanse spelletjes.
Ze lezen hiervoor eerst de speluitleg.

Materialen:

Doe-kaart “Voetbaldoos”
Doos met ballen
Doe-kaarten “knutsel zelf een bal op zijn Afrikaans”

Zelf te voorzien materiaal:

- Een soepele plastieken zak voor elke leerling
- Krantenpapier
- Touw
- Naald en draad
- Oude sokken (één per leerling)

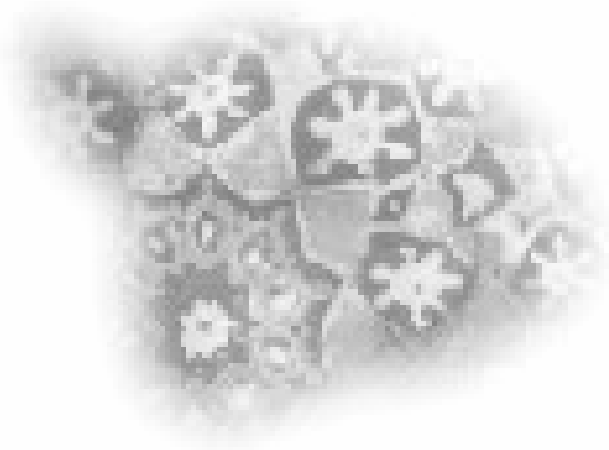
Snel-klaar-hoek: Voetbal

De leerlingen nemen de doos met allerlei ballen. Ze mogen de ballen uit de doos nemen en goed bekijken, goed voelen, ...

De leerlingen raden waarvan de ballen in de doos zijn gemaakt.

De leerlingen gaan zelfstandig aan het werk. Ze knutselen ‘op zijn Afrikaans’ zelf een bal.

Het materiaal van deze opdracht is enkel kosteloos materiaal of afval. Het is dus zeker niet de bedoeling om hiervoor behoeftes aan te kopen.

Deel 3

VERONIQUES GEHEIMPJE

VERONIQUES GEHEIMPJE

DRAMATISERING VAN HET VERHAAL

Duur: 60 minuten

Materialen:

Klasboekje “veroniques geheimpje.”

meeleesboekjes

“Veroniques geheimpje”

Kist met Congolese voorwerpen

Uitlegkaartjes bij de voorwerpen

Zelf te voorziene materialen:

(digitale) fotocamera

Nodige accommodatie:

klaslokaal, banken opzij, stoelen in halve kring

De leerlingen gaan het verhaal “Veroniques geheimpje” dramatiseren.

Hierbij maken ze gebruik van de Congolese voorwerpen die in de kist zitten.

Er worden foto’s genomen. Die moeten nadien dienen als illustratie bij de lege bladzijden in het klasboekje “Veroniques geheimpje”

Waddisdadallemaal?

Omdat het niet zo vanzelfsprekend is dat de leerlingen de voorwerpen zouden (her)kennen en juist kunnen gebruiken, zijn er uitlegkaartjes bij de voorwerpen voorzien.

De kinderen nemen per 2 een voorwerp uit de koffer. Ze nemen ook het bijhorende uitlegkaartje en lezen het.

Bij het eigenlijke uitbeelden van het verhaal geven zij aan wanneer hun voorwerp moet gebruikt worden en hoe.

Op de volgende bladzijde in deze handleiding geven wij zelf aan welke voorwerpen in welke scène aan bod moeten komen. Dan kan je er mee voor zorgen dat alle voorwerpen gebruikt worden.

Tableau vivant

Het verhaal wordt bladzijde per bladzijde opnieuw voorgelezen.

Per bladzijde gaan de rollen van de meespelende personages verdeeld worden onder enkele kinderen. Deze trekken de juiste kleren aan en beelden de scène uit.

Tijdens het uitbeelden roept de leerkracht “stop”. De leerlingen blijven dan als bevroren staan. De leerkracht maakt een foto van dit tableau vivant. Daarna gaat het uitbeelden verder.

Dit herhaal je voor elke bladzijde.

Bij weinig tijd beeld je alleen de 3 bladzijden uit het boekje uit die nog geen illustratie hebben (dit zijn blz. 3, 5 en 7).

Boekje vervolledigen

De foto’s van de tableaux vivants voor de blz 3, 5 en 7 worden in het boekje geplakt. Nu is het klasboekje van “Veroniques geheimpje” helemaal klaar.

DRAMATISERING VAN HET VERHAAL

Hieronder geven wij aan welke voorwerpen in welke scènes van het verhaal aan bod komen:

In elke scène: kleding. De kleding die de personages in het boekje dragen, zit ook in de kist (uitgezonderd de kleren van tata, want die draagt een gewone jeans met een t-shirt. Tata krijgt dan wel sandalen). Hoe bepaalde kleren heten en hoe ze worden gedragen, moet pas in de juiste scène door de betrokken leerlingen uitgelegd worden.

Scène (bladzijde) 1:

- kleding mama (panje, blouse en hoofddoek)
- Hak om op het veld te werken
- kleding Veronique (panje)
- tandenborstelstokjes

Scène 2:

- kleding Zaina (kleedje)
- kleding Veronique
- grote kom met deksel
- zeep
- schooluniform François (wit hemd, blauwe korte broek)
- Schoolgerief: boekentas, lei, schrift

Scène 3:

- schelpjes in een zakje
- zelf te voorzien: krijtje om spelbord op de grond te tekenen (bij Veronique is dat dan met een stokje in het zand)

Scène 4:

- grote kom met deksel

Scène 5:

- grote kom met deksel

Scène 6:

- liedjestekst
- zelf te voorzien: cdspeler om liedje te beluisteren en aan te leren
- kleding Kofi (boubou en broek)
- kleding Zaina (kleedje)

Scène 7:

- grote kom met deksel
- kookpot met deksel
- stamper en stampot
- zeef, ander keukengerei
- kleding mama
- Sandalen tata
- schooluniform

Scène 8:

- uitlegkaartje cinema Bongo
- flesje cola (zelf toevoegen)

Deel 4

AFSLUITER

AFSLUITER

AFSLUITER

toonmoment

Materialen:

Blad “mogelijkheden voor een toonmoment”

Zelf te voorzien:

Grote flap en stiften of bord en krijt

Lesverloop

1. Lk legt aan lln uit dat ze een toonmoment gaan organiseren.
2. Via een kringgesprek wordt beslist:
 - **Voor wie** dit toonmoment zal zijn: voor ouders, voor grootouders, voor kinderen van de eerste graad, voor bezoekers van het schoolfeest, ...
 - **Waar** dit toonmoment zal gebeuren: in de klas, op de speelplaats, de eetzaal, misschien wel in de bibliotheek van de stad/gemeente, ...
 - **Wanneer** het toonmoment zal plaatsvinden.
 - **Wat** er getoond zal worden. Via de invulblaadjes van elk groepje herhalen we even kort wat er allemaal aan bod is gekomen in het project. Lln nemen dan notities of geven op een of andere manier aan wat ze daaruit juist willen verder vertellen, onthouden. Die dingen worden verzameld, en eventueel gegroepeerd per thema. Dit is de inhoud van het toonmoment.
 - **Hoe** organiseren de kinderen het toonmoment? Laat de lln een brainstorm houden van hoe je iets aan iemand kan laten zien/horen/voelen/... Welke van die dingen willen zij gebruiken om de inhoud die net geselecteerd werd weer te geven? Je kan hiervoor het lijstje “mogelijkheden voor toonmoment” gebruiken (in bijlage op volgend blad). Welke van deze dingen in aanmerking kunnen komen, hangt af van wat de leerlingen al kunnen en kennen, en van hoeveel tijd en materiaal er voorhanden is om het allemaal te kunnen verwezenlijken.
3. Deze afspraken worden genoteerd op het bord of op een grote flap.

Zorg daarna -in overleg met de kinderen- voor een haalbare taakverdeling. Maak ook afspraken over de deadline.

AFSLUITER:

Mogelijkheden voor een toonmoment

1. Een nieuwsbericht
2. een radio- of TV-interview
3. uitbeelden (spelletje “hints”)
4. een schimmenspel maken
5. een toneeltje maken (bvb speel een rechtszaak na), rollenspel
6. een poppenspel maken
7. een geluidenspel maken
8. een video opnemen
9. een gedicht of lied maken (al dan niet op een bekende melodie)
10. een affiche maken
11. een krant met berichten en foto's maken
12. een collage maken
13. iets in grafieken zetten
14. pictogrammen tekenen
15. Pictionary
16. Kijkdoos
17. zelf een les geven (bvb een les taal)
18. expressief dansen
19. zelf een kruiswoordraadsel maken
20. een collage maken
21. een actie op touw zetten (betoging, opruimactie, brief schrijven naar burgemeester, ...)
22. maquette maken met klei, gips, brooddeeg, papier-maché...
23. een kwis maken
24. Mimespel
25. artikel voor schoolkrant of andere kranten

Deel 5

MEER VAN DIT? **MEER VAN DIT?**

MEER VAN DIT?

Materialen:

Videoband “jongeren van Bongo”

Videoband “Mijn Congo”

Zelf te voorzien materiaal:

TV en videorecorder

Duur: 10 minuten

Duur: 80 minuten

Beeldmateriaal

Om jullie niet te onthouden van bewegende beelden uit Congo en Bongo, stoppen we de video's “jongeren van Bongo” en “Mijn Congo” in de kist.

Deze beelden vormen een perfecte aanvulling bij het project.

Jongeren van Bongo

Deze video volgt het doen en laten van Elise en Fiston, twee jongeren uit Bongo. Terwijl Fiston zijn vader helpt op het veld, vertrekt Elise met de andere vrouwen van het dorp naar de waterbron. De jongeren mocht ook naar school gaan. Dat kan in het schoolgebouw dat gebouwd werd voor Uopcm, een organisatie van maïsboeren die wordt ondersteund door Broederlijk Delen.

De video werd aangemaakt in opdracht van Broederlijk Delen, in het kader van hun campagne “Congo wil groeien” van 2005.

Hij is bedoeld voor kinderen van 10 tot 14 jaar, maar is zeker ook bruikbaar voor jongere kinderen

Mijn Congo

In deze documentaire volgen we mama Amisa, Monsieur Georges, dokter Bolamba, Passy en Joachim Ngoma en Philippe Ebuka. Zij zijn gewone Congolezen, getraind in het overleven in een land waar geen enkele vorm van organisatie, sociale zekerheid of infrastructuur bestaat. Opgeven staat niet in hun woordenboek. Ze willen dat hun verhaal gezien en gehoord wordt in België.

Over moedige mensen in het onderwijs, gezondheidszorg en transport in het hedendaagse Congo. “On se démerde” meesterlijk in beeld gebracht.

Deze documentaire is een realisatie van Ann Mulders. Ze werd in 2004 getoond op Canvas.

Ze is gemaakt voor volwassenen. Ideaal dus als achtergrondinformatie voor jou als leerkracht. Maar misschien vind je wel wat beelden die volgens jou de moeite zijn om ook aan de kinderen te tonen.

MAAK JE EIGEN FEESTKLEDIJ

EEN BOUBOU EN PANJE VERVEN EN STEMPELEN

Er goed uitzien is voor Afrikanen zeer belangrijk. Bij een uitstapje naar de stad, naar de markt, naar een feest, ... trekken ze steeds hun beste kleren aan. Zelfs als mensen over weinig financiële middelen beschikken, zullen ze toch proberen altijd goed gekleed te gaan.

Afrikaanse kledij

1. De boubou

Een boubou is een soort hemd dat in Congo heel vaak gedragen wordt. Er zijn lange boubou's. Die kunnen door mannen en door vrouwen gedragen worden. Ze zijn steeds heel kleurrijk en vaak zijn de mouwen en de hals heel fijn afgewerkt met gouddraadborduursel. Dat geldt ook voor de korte boubou's, hoewel die al meer op onze gewone hemden met korte mouwen lijken. De korte boubou's zijn vooral voor mannen.

2. De panje

Vrouwen dragen een kleurige wikkelrok of een panje. Dat is een afgezoomd stuk stof dat op een welbepaalde manier rond je middel geknoopt wordt. Je kan een panje aandoen als jurk of als rok. Meestal wordt ze als wikkelrok rond de heupen van een vrouw gewikkeld. (zoals wij soms een handdoek rond onze heupen wikkelen na het douchen, maar dan wel wat steviger natuurlijk). Kinderen maken er soms een kleedje van. Dan neem je je panje in de breedte achter je rug. Je neemt de bovenhoeken in je handen. Dan ga je met zo'n hoek onder je oksel door kruislings over je schouder tot achteraan in je nek. Doe hetzelfde met de andere hoek. Knoop de twee hoeken in je nek aan elkaar. Een panje wordt bovendien ook heel vaak gebruikt als kinderdraagdoek.

Vorbereidend werk voor de leerkracht

Een boubou en panje helemaal zelf maken, is niet echt aangewezen voor leerlingen van de lagere school omdat er heel wat naaiwerk bij komt te kijken. Als leerkracht zorg je best zelf voor de boubous en de panjes zodat de leerlingen die op zijn Afrikaans kunnen versieren.

1. Een boubou maken:

Materiaal:

- een afgedankt herenhemd
- Een schaar
- Naald en draad

Werkwijze:

- Knip de kraag van het hemd.
- Knip de mouwen van het hemd zodat je korte mouwen hebt.
- Maak 2 zakken aan de zijkant van de boubou met de overschotjes van de mouwen.
- Naai de sluiting vooraan dicht.

2. Een panje maken:

Materiaal:

- Oude lakens of grote lappen stof (50 cm op 80/90 cm per panje en 20 cm op 50/70 cm per hoofddoek)

Werkwijze:

Om een mooier resultaat te verkrijgen, raden wij u aan om gekleurde stoffen te nemen of om de lakens eerst geel, groen, rood,... te kleuren in een bad. Op een witte achtergrond zal het eindresultaat minder Afrikaans overkomen dan op een gekleurde.

Vorbereidend werk voor de leerlingen: stempels maken

Materiaal:

- Schuimrubber
- Houten blokjes
- Tekenmateriaal
- Schaar
- lijm

Werkwijze:

- De leerlingen tekenen een stempel op het schuimrubber en knippen die uit.
- De motieven worden op de houten blokjes geplakt.

Een panje of boubou verven: twee technieken

1. Verven door onderdompelen

Materiaal:

- touw
- Textielverf
- Emmer water (1 per kleur textielverf)

Vorbereiding:

- Los de textielverf op in een emmer water

Werkwijze:

- Maak met touw overal kleine "teutjes" in je boubou of panje. Zorg dat er genoeg toertjes touw zijn, en dat het touw heel stevig is vastgebonden.
- Dompel je boubou of panje onder in de emmer met water.
- Flink roeren met een stok
- Laat de stof zo lang trekken als staat aangegeven op de verpakking van de verf.
- Maak de touwen los. Nu heb je allemaal 'zonvormige' tekeningen op je stof.
- Laat drogen.

tip:

je kan ook verschillende kleuren verkrijgen door eerst maar een paar teutjes te maken, en dan in een lichte verf te dompelen. Maak daarna nieuwe teutjes bij (de oude nog niet losmaken!) en dompel dan onder in een donkerdere verf.

2. Stempelen

Materiaal:

- Stempels
- Verf (plakkaat of textiel)
- Penselen

Werkwijze:

- De lln werken best per 4 of 5 aan een panje of boubou.
- Zorg dat elk groepje van elke kleur een schaalpje met verf krijgt.
- De lln bestempelen de panje of boubou. Men kan proberen om binnen de groep een bepaald motief af te spreken dat telkens herhaald kan worden op de lap stof.
- Achteraf kan de tussenruimte nog opgevuld worden met penselen.

KIJKBUIZEN MAKEN

Materiaal:

- keukenrol of wc-rolletje voor elke leerling
- Kalkpapier
- Tekenmateriaal
- Verfgerief

Werkwijze:

Inleiding:

Houd met de leerlingen een evaluatie van het voorbije project:

- Vonden de leerlingen het leuk? Waarom wel/ waarom niet...
- Wat vonden ze het allerleukst/ minst leuke?
- Wat hebben de leerlingen bijgeleerd? Wat weten ze nu wel wat ze ervoor nog niet wisten?
- Wat vonden ze verrassend/ bijzonder/...?

Kern:

De leerlingen gaan nu een kijkbuis maken. Bijvoorbeeld over een leuk moment uit het project of over een fragment uit het verhaal van Véronique.

- De leerlingen verven hun keukenrolletje met Afrikaanse motieven. Bekijk daarvoor eerst enkele Afrikaanse foto's en bespreek de kleuren, printen,... met de leerlingen.
- De leerlingen omtrekken met potlood de keukenrol op het kalkpapier en knippen het rondje ongeveer een centimeter van de getrokken cirkel uit.
- Op hun stukje kalkpapier tekenen ze hun indruk over de Congokoffer.
- Bevestig het rondje aan één uiteinde van de rol met plakband.
- Plak er een wit blad over zodat je de tekening niet vanaf de buitenkant kan zien.

Slot:

Laat de kinderen in elkaars kijkbuizen kijken. Herkennen ze de fragmenten?

Alternatief:

- Je kan de kinderen in groepjes laten werken en een beeldverhaal laten uitwerken. De kijkbuizen moeten dan wel genummerd worden.
- In plaats van kijkbuizen, kan je ook een diareeks maken. Knip dan het kalkpapier in kleine vierkantjes (ter grootte van een dia). De tekeningen maken ze op zo'n vakje. Steek ze in een diakadertje. Nu kan je de dia's projecteren.

PINDANOOTJES ROOSTEREN

Goed om te weten:

Apenootjes, pindanootjes, aardnootjes, ... Ze hebben vele namen, want overal ter wereld wordt deze lekkernij gegeten. Maar niet overal kunnen pindanoten groeien. Onze pinda's komen vooral uit Afrika, uit landen als Congo. Voor je een knapperige pinda tussen je kiezen maalt, wordt er heel wat werk verzet.

Voor de kinderen zijn pinda's ook een lekkernij. Pindanootjes roosteren op een vuurtje is plezierig. Bovendien kan je met de nootjes ook allerlei leuke spelletjes spelen. Kan jij een spelletje verzinnen ?

Leuk om te doen: Pindanootjes roosteren

Materiaal:

- Pindanoten in de schil
- Een pan
- Zout
- Water
- Platte mand

Werkwijze:

- Doe de harde schil van de pindanoten (de rode velletjes mogen er nog aan blijven).
- leg de pindanoten in de pan tot de bodem bijna vol pinda's ligt.
- Schep (voor een pan van gewone grootte) 2 à 3 eetlepels water over de pinda's.
- Schud er goed wat zout op.
- Zet op een klein vuurtje en roer goed.
- Laat de pinda's even op het vuur staan, en ga heel regelmatig eens roeren. Blijf dit doen tot je ziet dat de pinda's terug helemaal droog geroosterd zijn.
- Giet de pinda's in de platte mand en laat ze wat afkoelen.
- Neem een grabbeltje pindanootjes tussen je twee handen. Wrijf de rode velletjes van de pinda's door ze tussen je handen heen en weer te "rollen". Laat de nootjes en de velletjes terug in de mand vallen, en neem een nieuwe grabbel. Doe zo voort tot alle rode velletjes (of toch bijna allemaal) van de nootjes verwijderd zijn.
- Gooi nu –buiten!- de pindanootjes in de mand omhoog. De wind zal de velletjes wegblazen, en de nootjes zelf vang je terug op in de mand. Blijf dit doen tot alle velletjes weggevoegen zijn. Als er geen wind is, kan je een paar kinderen laten blazen. Laat ze wel allemaal naar dezelfde kant blazen...

EEN CONGOLEES GERECHT BEREIDEN

FUFU MET SAKASAKA

1 Inleiding

- Toon de verschillende producten die nodig zijn om de gerechten te bereiden: Maïs of maïsmeel, pindanoten, pili-pili of kleine rode pepers, sakasaka uit blik of spinazie.
- Bespreek deze producten met de leerlingen. Welke kennen ze? Waarvoor worden ze bij ons gebruikt? Welke kennen ze niet? Is het dan typisch Afrikaans?

2 Zo maakt u fufu met sakasaka klaar

	A/ Fufu	B/ Sakasaka
<u>Materiaal:</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Kookvuur en kookpot 	<ul style="list-style-type: none"> • Kookvuur en kookpot • Stamppot en stamper
<u>Ingrediënten:</u>	<ul style="list-style-type: none"> • 1 kopje maïsmeel (maïzena) • 1 kopje water 	<ul style="list-style-type: none"> • Olie (eventueel palmolie) • Een half blik sakasaka (verkrijgbaar in grotere supermarkten) <i>alternatief:</i> een half blik spinazie • Een handvol pindanoten • Zout • Pili-pili
<u>Bereidingswijze:</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Verwarm het water tot het bijna kookt. • Voeg het maïsmeel beetje bij beetje toe en roer héél goed! • Schep het geheel in een kom en maak er een mooie ronde vorm van. Dit kan je doen door er een deksel op te zetten en te schudden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Doe wat olie in een kookpot en voeg de sakasaka eraan toe. (Indien het te droog is, water toevoegen) • Verwarm de sakasaka in de pot op een klein vuurtje. • Pel de pindanoten en stamp ze fijn. • Voeg de fijngestampte pindanoten toe aan de sakasaka. • Laat eventjes doorsudderen en kruid op het einde met zout en pili-pili.

3 Eten op z'n Congolees

Gebruik uw rechterhand! en enkel de duim, wijsvinger en middelvinger. Met deze vingers neemt u een beetje fufu waarvan u een bolletje rolt. Maak met uw duim een kuiltje in het bolletje, zodat u een 'schempje' bekomt. Nu gaat u met dit schempje in de sakasaka en duwt wat groenten in het putje. Tot slot gaat u deze lekkernij op een hygiënische manier eten, d.w.z. zonder dat de vingers de lippen aanraken! Probeer het schempje in uw mond te 'wippen'.

Voor de leerlingen zal dit ongetwijfeld moeilijk zijn maar het is echt Congolees!!

BRONVERMELDING

Uit volgende werken konden wij inspiratie halen:

- Alfa, *Handleiding bij de Congokoffer*, Turnhout
- Alfa, *l'Afrique, c'est chique!* Turnhout
- Alfa, *Speel-wijzer: handleiding voor de leerkracht*, Turnhout, 2000
- Filip Paelman. Steunpunt intercultureel onderwijs, *CLIM-Wijzer*, Universiteit Gent, De Sikkel, Gent 2001
- Haest Bart en Mapela Jean, *Antwerpen—Bongo via Kinshasa: heen en terug—reisverslag*, Studio Globo, mei 2002
- Ifeoma Onyefulu, *Ebeles favourite*,
- Kris Berwouts, *Congo landenwijzer*, Koninklijk Instituut voor de tropen, NOVIB, 11.11.11, 2001
- Meteor, *Chicco: terug naar school!*, Artsen Zonder Grenzen, 1996